

Αφιέρωμα

B

Οι συντάκτες των «Βιβλίων» επισκοπούν την πρόσφατη εκδοτική παραγωγή γύρω από το 1821 και παρουσιάζουν τις επιλογές τους

Η Επανάσταση «χάριν των πολλών»

Μια **μεγάλη σύνθεση** των **περιστάσεων του 1821** για το **ευρύ κοινό**, χωρίς επιστημονικές εκπτώσεις

ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΚΑΡΑΣΑΡΙΝΗ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ
Ν. ΧΑΤΖΗΣ

**Ο ενδοξότερος
αγώνας.
Η Ελληνική
Επανάσταση
του 1821**

Εκδόσεις
Παπαδόπουλος,
2021, σελ. 648,
τιμή 32,99 ευρώ

Ο ενδοξότερος αγώνας του καθηγητή Φιλοσοφίας Δικαίου του Πανεπιστημίου Αθηνών **Αριστείδη Χατζή** καλύπτει ένα κενό της ελληνικής βιβλιογραφίας – κενό όχι επιστημονικό, αλλά μιας κατηγορίας ιστορικής γραφής. Ο ίδιος προσδιορίζει στο επίμετρό του το βιβλίο, πρώτο μέρος ενός διπτύχου, ως «γραμμένο με τις τεχνικές της αμερικανικής popular history» με γνώμονα το ευρύ κοινό, χωρίς όμως επιστημονικές εκπτώσεις. Στην ευρωπαϊκή ιστοριογραφία παρόμοια παραδείγματα είναι εξίσου κοινά, στην καθ' ημάς δεν απαντώνται συχνά. Υπάρχουν αναμφίβολα πολλά εξαιρετικά έργα ελλήνων πανεπιστημιακών, τεκμηριωμένα και εύληπτα, τα οποία όμως βρίσκονται πιο κοντά στο ακαδημαϊκό πρότυπο και άρα παραμένουν πιο απαιτητικά, όπως και διάφορες απόπειρες εκπροσώπων άλλων επιστημονικών χώρων ή λογοτεχνών, πιο ευανάγνωστες, αλλά εν τέλει μάλλον προσωπικές αναγνώσεις στιγμών της Ιστορίας παρά έγκυρη απόδοσή της. Το σχήμα που ακολουθεί ο Χατζής εδώ ορίζεται από την ταύτιση της ιστορικής ακολουθίας με πρόσωπα, ώστε να διευκολύνει τον αναγνώστη, τη φροντίδα για την αφηγηματικότητα και την καίρια χρήση των πηγών ως παρόχων λεπτομέρειας που χρωματίζει τα γεγονότα. Τα εισαγωγικά κεφάλαια

του βιβλίου, για παράδειγμα, σκιαγραφούν τις προσωπικότητες δύο κορυφαίων πρωταγωνιστών, του **Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου** και του **Ιωάννη Καποδίστρια**, μέσω των οποίων εξοικειωνόμαστε με το προεπαναστατικό ευρωπαϊκό περιβάλλον των Ελλήνων της Διασποράς. Ο ρυθμός της αφήγησης είναι κυμαινόμενος: στοιχεία δράσης (η δολοφονία του επικίνδυνου Φιλικού **Νικόλαου Γαλάτη**, η κάθοδος του **Παπαφλέσσα** στην Πελοπόννησο στις αρχές του 1821) την επιταχύνουν κινηματογραφικά για να επιβραδυνθεί όπου χρειάζεται να αναλυθούν πολιτικές εξελίξεις ή διπλωματικές πρωτοβουλίες. Για μια υποδειγματική περίπτωση παρεμβολής πηγών, ας μνημονευθούν τα απομνημονεύματα του αυστριακού υπουργού Εξωτερικών **Μέτερνιχ** (ειδικά οι υποτιμητικές ως προς τον Καποδίστρια αναφορές) που υπογραμμίζουν τόσο την κυνική προσωπικότητά του όσο και το αντιδραστικό πνεύμα της Ιεράς Συμμαχίας. Σχεδιασμένος ως σύντομη της Επανάστασης για αγγλόφωνο κοινό (το πρότυπο αγγλικό κείμενο αναμένεται να εκδοθεί το 2022), προϊόν ευρύτατης αναδίφησης σε αρχεία και δημοσιευμένα έργα, ενσωματώνοντας τα πιο πρόσφατα ιστορικά πορίσματα, γραμμένα με ευσυνειδησία, οξυδέρκεια και πλήθος πολιτικών αναφορών στο σήμερα, ο **Ενδοξότερος αγώνας** αποβαίνει μία εξαιρετικά ποιοτική μεγάλη σύνθεση, πολύτιμη για την επετειακή παραγωγή όσο και για τον έλληνα αναγνώστη.

